

Teknas politikkdokument om høyere utdanning og forskning

Vedtatt av Teknas hovedstyre 8.8.2014

2 Teknas politikkdokument om høyere utdanning og forskning

3 Tekna mener:

- 4 ▪ Universiteter og høyskoler må ha forutsigbar og tilstrekkelig basisfinansiering, klare
- 5 ansvarsområder og handlingsrom til å ta strategiske valg mot langsiktige mål.
- 6 ▪ Utdanning av gode kandidater ved universiteter og høyskoler er grunnlaget for innovasjon,
- 7 entreprenørskap, FoU og god undervisning i realfag og teknologi.
- 8 ▪ Utdanningene ved høyskoler og universiteter skal være forskningsbasert og stimulere til
- 9 etisk refleksjon.
- 10 ▪ Vitenskapelig personell må ha ryddige arbeidsvilkår og mulighet for karriereutvikling på et
- 11 høyt internasjonalt nivå.
- 12 ▪ Tverrfaglig samarbeid og samspill innenfor utdanning, forskning og innovasjon er viktig for
- 13 fremtidig verdiskaping og for å møte de globale samfunnsutfordringene.

14 Tekna har som foreningspolitiske mål å sikre god rekruttering til utdanning og forskning i teknisk-
15 naturvitenskapelige fag og at disse fagene skal holde et høyt internasjonalt nivå. Tekna mener at
16 det å bygge opp fremragende fagmiljøer er avgjørende for å skape innovasjon og verdiskaping og
17 for å ivareta og beskytte samfunnet på en god måte. Utdannings- og forskningspolitikken må
18 stimulere til økt samarbeid mellom universiteter og høyskoler, FoU-institutter og næringsliv
19 nasjonalt og internasjonalt.

20 Det offentlige utdanningssystemet

21 Det offentlige utdanningssystemet former menneskene som utgjør kunnskapssamfunnets
22 grunnmur. Etisk verdigrunnlag, finansieringssystem, kvalitetssikring og tilrettelegging for
23 kunnskapsutvikling former samfunnet, vår evne til å løse globale samfunnsutfordringene og
24 verdiskaping fram i tid. Derfor må langtidsplanen for høyere utdanning og forskning sikre stabile
25 vilkår, definere langsiktige målsettinger og følges opp med ressurser over tid. Basisfinansieringen av
26 universiteter og høyskoler og tilgang til frie prosjektmidler må sikre institusjonene drifts- og
27 lønnsmidler som gir forutsigbarhet til å satse og arbeide langsiktig.

28 Offentlig finansiering av høyere utdanning bør dekke de reelle kostnadene knyttet til ulike studier.
29 Tekna mener direktefinansieringen som går til å avløne fast vitenskapelige ansatte ikke må
30 konkurransesettes. Eventuelle insentiver i finansieringen av universiteter og høyskoler bør
31 belønne gradsgjennomføring, samarbeid, mobilitet nasjonalt og internasjonalt og satsinger på å
32 bygge fremragende forskningsmiljøer. Det er behov for en form for merittering av vitenskapelig
33 ansatte som bidrar til kvalitetsutvikling av utdanningene og formidling av kunnskap til
34 allmennheten. Tekna mener det er viktig å tilrettelegge for mer samarbeid med internasjonale
35 kvalitetsuniversiteter innenfor teknisk-naturvitenskapelige fag.

36
37 Det offentlige har et særskilt ansvar for å ivareta både faglig bredde og spiss i norsk
38 forskningsfinansiering. Frie prosjektmidler er viktig for å sikre bredde i forskning uavhengig av
39 næring og fagfelt og forskningsbaserte høyere utdanninger. Nye fagfelt og ideer må kunne
40 etableres, testes ut og videreutvikles. Forskningsrådet forvalter stadig flere tematiske
41 forskningsprogram knyttet til ulike samfunnsoppdrag og nasjonale satsinger. Tekna mener det er
42 blitt for mange smale, tematiske programmer som fragmenterer forskningsfinansieringen. Det er
43 nødvendig med færre og bredere tematiske program der tverrfaglighet vektlegges mer. Det er
44 behov for å styrke institusjonenes strategiske handlingsrom knyttet til basisbevilgningen og øke
45 forskningsmidlene i programmet FRIPRO for å øke antallet prosjekter initiert av vitenskapelig
46 ansatte. For å få en mer helhetlig og balansert finansiering av forskning og utdanning mener Tekna

47 at det offentlige må øke basisbevilgningene til forskningsinstituttene og styrke insentivene for å få
48 privat næringsliv til å bidra mer.

49 **Struktur, arbeidsdeling og kapasitet**

50 Det er behov for en tydeligere arbeidsdeling mellom universiteter og høyskoler. Tekna mener Norge
51 ikke trenger flere breddeuniversiteter, men høyskoler som satser på faglig kvalitet og dybde innenfor
52 enkelte fagområder for å differensiere seg fra de øvrige institusjonene. Tekna mener universitetene
53 skal ha hovedansvaret for forskerutdanningene og masterutdanningene, men at høyskoler skal
54 kunne få ansvar innenfor egen fagprofil. Høyskolene må videre belønnes særskilt for å samarbeide
55 med lokalt nærings- og arbeidsliv. Det bidrar til gode og praksisrelevante profesjonsutdanninger og
56 til utvikling av kunnskapsmiljøer og næringsliv lokalt og regionalt.

57 Tekna mener at økning i studietilbudet for teknisk-naturvitenskapelige fag ikke må gå på bekostning
58 av kvalitet. Kapasiteten på lærestedene må dimensjonere antallet studieplasser. Tekna mener det
59 er viktigere å tilby gode og motiverte studenter et faglig godt tilbud enn å gi tilbud til så mange som
60 mulig. Det er et mål at det er konkurranse om studieplassene.

61 Myndighetene må prioritere å øke studiekapasiteten på utdanninger der Norge mangler
62 kompetanse. Kapasiteten i teknisk-naturvitenskapelige fag må prioriteres for å møte utfordringene
63 knyttet til klimaendringer og demografiske endringer, bærekraftig ressursutnyttelse og for å sikre
64 fortsatt gode helse- og velferdstjenester.

65 Offentlig finansiering av utdanning og forskning må sikre driftsmidler til institusjonene, midler til
66 infrastruktur, avansert utstyr og tekniske stillinger. Tekna mener mangel på tekniske stillinger til
67 oppgradering og drifting av tyngre utstyr får konsekvenser for progresjon og kvalitet i utdanning og
68 forskning. God balanse og en helhetlig finansiering av institusjonene gjør at
69 kunnskapsmedarbeiderne kan bruke kapasitet og investeringer til å bli ledende og attraktive
70 miljøer.

71 Tekna mener at universiteter og høyskoler i større grad må ta i bruk mulighetene som digitale og
72 teknologiske løsninger gir for utdanning, forskning og formidling. Universiteter og høyskoler må
73 investere i digitale løsninger for kommunikasjon, skriftlige innleveringer og eksaminering. Det vil
74 forenkle arbeidsprosesser, øke samhandling med studenter og styrke nettverksbygging nasjonalt og
75 internasjonalt.

76 **Utdanning av gode kandidater**

77 Gode kandidater fra universiteter og høyskoler er fundamentet for god undervisning, forskning,
78 utvikling, innovasjon og entreprenørskap. For å bli en god kandidat må studenten ha faglige
79 forutsetninger for høyere studier. En student må ha en klar forståelse av ansvaret sitt og
80 rettighetene sine til å delta aktivt i utdanningen og på institusjonen. Tekna mener kravene til
81 studentenes forkunnskaper og deres ansvar knyttet til en offentlig studieplass må bli tydeligere. Det
82 er viktig for å øke prestasjonskulturen i utdanningssystemet og bygge fremragende miljøer.

83 Studentene skal ha gode studieforhold og få god oppfølging og veiledning på studiet. Tekna mener
84 de må bli kjent med ny kunnskap fra forskningsfronten og trenes opp til kritisk å vurdere innhold i
85 og etisk forsvarlig anvendelse av forskning og kunnskap. Utdanningene må utvikle studentenes
86 kompetanse til å samarbeide tverrfaglig og tverrsektorielt. Innovasjon og entreprenørskap må
87 sterkere inn i utdanningene. Teknologi og realfag må integreres med flere fag og i flere
88 utdanninger. Universiteter og høyskoler må samarbeide mer med Forskningsinstitutter og aktører i

89 arbeids- og næringsliv om alternative læringsarenaer som gir relevans til og faglig utvikling i
90 utdanningene. Det faglige nivået i utdanningene må kvalitetssikres også gjennom ekstern vurdering.

91 God studiefinansiering og attraktive studievilkår er viktig for å rekruttere flere gode studenter til
92 teknisk-naturvitenskapelige studier. Tekna mener studiefinansieringen må stimulere til mer
93 utveksling med internasjonale kvalitetsuniversiteter og på teknisk-naturvitenskapelige fagområder
94 som er viktige for Norge. Studiestøtten må indeksreguleres og utvides til 11 måneder.
95 Gratisprinsippet skal gjelde alle studenter i offentlig høyere utdanning i Norge. Det må bli enklere å
96 kombinere studier med svangerskap og barn. Lov om yrkesskader må gjelde studenter, og studiet
97 må gi grunnlag for opptjening av pensjonspoeng. Langsiktig boligpolitikk er nødvendig for å møte
98 studentveksten.

99 **Arbeidsvilkår og karrieremuligheter for forskere**

100 Universiteter og høyskoler må være attraktive arbeidsplasser. De må tilby medarbeiderne sine
101 betingelser, infrastruktur og utstyr som hevder seg internasjonalt for at de skal kunne utvikle
102 kunnskap videre. Forskerutdanning i teknisk-naturvitenskapelige fag må framstå som attraktivt for
103 flere norske studenter. Norge må rekruttere de beste forskertalentene nasjonalt og internasjonalt,
104 og sørge for at det er attraktivt og enkelt å bli i Norge også etter avlagt grad.

105 Lønn, arbeidsvilkår og arbeidsoppgaver må samlet sett være konkurransedyktige for å rekruttere
106 unge forskertalenter. Akademia må gi unge forskere utsikter til et mer stabilt karriereløp enn i dag.
107 Bruken av midlertidige stillinger må kraftig ned. Tekna mener dette fordrer bedre forsknings- og
108 personalledelse ved institusjonene. Ledelsen må følge opp sine ansatte mye bedre med
109 medarbeidersamtaler, utviklingsmuligheter og karriereplaner. Tjenestemannsloven og universitets-
110 og høyskoleloven må harmoniseres med arbeidsmiljøloven.

111 Tekna mener Norge må satse spesielt på unge forskere som en ressurs for å oppnå fremragende
112 forskning. Forskerutdanningene må sørge for at unge forskere gjennomfører raskere, opparbeider
113 et solid publiseringsgrunnlag og får langsiktige midler til å starte egne forskningsgrupper. Unge
114 forskere må ha mulighet til å få kunnskap om forskningssøknader, finansieringskilder,
115 økonomistyring og ledelse av forskningsgrupper for å være bedre rustet til en akademisk
116 forskerkarriere. Unge forskere som gjør veiledning, undervisning og søknadsskriving må få
117 meritteringen for dette for å styrke fremtidig karrieremuligheter.

118 Forskerutdanning i teknisk-naturvitenskapelige fag må forberede kandidatene for en mulig karriere
119 utenfor akademia. Stadig flere doktorutdannede arbeider utenfor akademia og forskning. Tekna
120 mener offentlige og private virksomheter i større grad må se mulighetene som ligger i å ansette
121 arbeidstakere med forskerutdanning. Kompetansen må verdsettes i tråd med utdanningsnivået slik
122 at flere norske studenter søker seg til stipendiatstillinger i teknisk-naturvitenskapelige fag.

123 Mobilitet over sektorgrenser og internasjonalt forskningssamarbeid bør være en naturlig del av en
124 forskerkarriere. Tekna mener det bør utarbeides nasjonale tiltak og ordninger for å styrke slik
125 utveksling, mobilitet og samarbeid.

126 **Samspill om utdanning, forskning og innovasjon**

127 Næringsutvikling og innovasjon basert på forskning er viktig for å sikre verdiskaping og velferd i
128 samfunnet. Tekna mener det er behov for mer samarbeid mellom utdanningsinstitusjoner,
129 forskningsinstitutter og offentlig og private virksomheter for å utløse kreativitet, nytenkning og
130 entreprenørskap. Det offentlige må i sterkere grad motivere og legge til rette for at næringslivet
131 øker innsatsen, deltakelsen og investeringene i det nasjonale FoU-systemet.

132 Langtidsplanen for høyere utdanning og forskning bør inneholde tiltak og ordninger som stimulerer
133 forskere til å kommersialisere egne forskningsresultater og danne bedrifter. Støtteordningene for å
134 stimulere til mer forskning, innovasjon og utvikling i bedrifter må videreutvikles generelt og spesielt
135 for næringer der Norge har særlige fortrinn. Flere bedrifter bør tilby nærings-Phd-er til sine ansatte.
136 Det bør bli vanligere å rekruttere fagpersoner med bakgrunn fra offentlig og privat arbeidsliv til
137 universiteter og høyskoler. Det må legges større vekt på forskeres dokumenterte bidrag til
138 næringsrettet utvikling og innovasjon, deltakelse i internasjonale komiteer og
139 standardiseringsarbeid i konkurransen om offentlige forskningsmidler.

140 Forskningsinstituttene er viktige for næringslivets investeringer i FoU og for å sikre rask innfasing av
141 ny teknologi i norske virksomheter. Tekna mener det er nødvendig å sikre instituttene en bedre
142 basisfinansiering til vedlikehold og utvikling av kompetanse fordi de er mer utsatt for økonomiske
143 svingninger enn academia. En bedre basisfinansiering vil hindre nedbygging av forskningskapasitet
144 og kompetanse i nedgangstider. I bedre tider vil norske virksomheter ha relevante norske
145 forskningsmiljøer å bestille FoU-prosjekter fra.

146 Tekna mener det er nødvendig å styrke tverrfaglig og tverrsektoriell forskning og samarbeid for å
147 møte de globale samfunnsutfordringene. Ny teknologi vil utløse nye muligheter innenfor hele
148 bredden av virksomheten i næringslivet og offentlig sektor.

149 Tekna mener det offentlige må etterspørre flere nye teknologiske løsninger og muligheter fra
150 forskningsmiljøer og næringslivet. Tekna mener at bedrifter med stort statlig eierskap aktivt må
151 investere i forskning, og vise at næringslivet har et ansvar for å øke sin andel av den nasjonale
152 forskningsinnsatsen.

153